

9. 7. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Daňové tajemství v souvislosti s řízením trestním

K tomu, aby byl dosažen účel neveřejnosti sdělovaných informací, jsou všichni účastníci daňového řízení, s výjimkou samotného daňového subjektu, v jehož prospěch je mlčenlivost uzákoněna, vázáni mlčenlivostí o jakýchkoli skutečnostech, které se v souvislosti s daňovým řízením dozvěděli.

Povinnost zachovávat mlčenlivost je jednou z nejdůležitějších základních zásad daňového řízení. Je upravena jednak v § 2 odst. 5 zákona č. [337/1992](#) Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále ZSDP), dále pak konkrétně v § 24 ZSDP.

K tomu, aby byl dosažen účel neveřejnosti sdělovaných informací, jsou všichni účastníci daňového řízení, s výjimkou samotného daňového subjektu, v jehož prospěch je mlčenlivost uzákoněna, vázáni mlčenlivostí o jakýchkoli skutečnostech, které se v souvislosti s daňovým řízením dozvěděli.

Povinnost zachovávat mlčenlivost je jednou z nejdůležitějších základních zásad daňového řízení. Je upravena jednak v § 2 odst. 5 zákona č. [337/1992](#) Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále ZSDP), dále pak konkrétně v § 24 ZSDP. Tato povinnost znamená, že pracovníci správce daně, jakož i třetí osoby, které byly jakkoliv zúčastněny na daňovém řízení, jsou povinni zachovávat mlčenlivost o tom, co se v daňovém řízení (vyměřovacím, vymáhacím, registračním a kontrolním) nebo v souvislosti s ním dozvěděli, zejména o poměrech daňových subjektů jak osobních, tak i souvisejících s podnikáním (např. bydliště daňového subjektu).

Daňové a trestní řízení mají k sobě velice blízko, a to zejména v několika případech trestných činů, kdy správce daně je povinen oznamovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. Jedná se o trestné činy neodvedení daně podle § 147 zákona č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále je TZ), zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 TZ a podle § 148b TZ nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení. V tomto případě správce daně plní svou oznamovací povinnost podle § 8 odst. 1 zákona č. [141/1961](#), trestní řád, ve znění pozdějších předpisů v souvislosti s § 24 odst. 5 písm. b) ZSDP, kdy jako státní orgán je povinen neprodleně oznámit skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin.

V případě, že správce daně plní svou oznamovací povinnost a oznámí orgánům činným v trestním řízení skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, pro další vyšetřování toho kterého konkrétního případu není třeba, aby policejní orgán, resp. vyšetřovatel zasílal spolu se žádostí o informace v daňovém řízení zproštění mlčenlivosti, neboť povinnost mlčenlivosti byla již prolomena tím, že správce daně sám oznámil skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. Hovoří o tom nejen výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství ČR (6/99), ale i z rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu ČR (např. rozsudek NS ČR z 2.9.1999, sp. zn. 8 Tz 110/99) vyplývá, že správce daně, pokud plní svou oznamovací povinnost podle § 8 odst. 1 zákona č. [141/1961](#), trestní řád, ve znění pozdějších předpisů v souvislosti s § 24 odst. 5 písm. b) ZSDP, je povinnost mlčenlivosti

správce daně prolomena.

V případech, kdy orgány činné v trestním řízení zjistí podezření ze spáchání výše uvedených trestných činů z jiných zdrojů, než je oznámení správce daně, správce daně může poskytnout informace jen na základě žádosti státního zástupce, pokud jde o přípravné řízení a po podání obžaloby předsedovi senátu. V této souvislosti se musím zmínit o problémech, ke kterým dochází v souvislosti s pojmem orgán činný v trestním řízení, neboť podle § 12 odst. 1 a 2 se za orgány činné v trestním řízení považují policejní orgán, vyšetřovatel, státní zástupce a soud, narozdíl od ZSDP, kde je možné informace ohledně trestných činů poskytnout pouze státnímu zastupci nebo soudu. V případě, že by žádal o informace vyšetřovatel, je třeba, aby zaslal spolu se žádostí zproštění mlčenlivosti od daňového subjektu, přestože nikdo nezpochybňuje tu skutečnost, že vyšetřovatel je orgán činný v trestním řízení, samozřejmě s výjimkou případů, kdy sám správce daně podá trestní oznámení. Někdy to navenek může vypadat tak, že správci daně nemají zájem spolupracovat, bohužel zákon jim v tomto ohledu svazuje ruce a musejí striktně dodržovat již zmiňovaná ustanovení o mlčenlivosti. Mám za to, že novela tohoto ustanovení, by urychlila už tak zdouhavý proces a nemuselo by docházet ke zbytečným průtahům, které neprospívají ani jedné straně.

Správci daně je rovněž umožněno oznamovat údaje nasvědčující spáchání dalších trestných činů, pokud k nim došlo v přímé souvislosti se spácháním trestných činů pod písmenem b) § 24 odst. 5 ZSDP. Jedná se o tyto trestné činy: padělání a pozměňování kolkových známek podle § 145, padělání a pozměňování nálepek k označení zboží pro daňové účely podle § 145a, porušení předpisů o nálepkách k označení zboží pro daňové účely podle § 148a, udávání padělaných a pozměňovaných peněz podle § 141, padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176, nedovolená výroba státní pečeti a úředního razítka podle § 176a. V případě trestného činu udávání padělaných o pozměňovaných peněz není třeba, aby zde existovala přímá souvislost s trestnými činy uvedenými pod písmenem b). To znamená, že tento trestný čin správce daně oznámí vždy, jakmile je učiněn byť jen pokus spáchání tohoto trestného činu.

Podle ustanovení § 24 odst. 4 ZSDP může daňový subjekt zprostit mlčenlivosti i ostatní osoby zúčastněné v daňovém řízení. Zproštění musí být pouze písemné a musí být stanoveno v jakém rozsahu a k jakému účelu zproštění směřuje. Zproštění povinnosti mlčenlivosti by mělo být formulováno tak, aby nebylo pochyb o tom, v jaké věci a vůči komu zproštění směřuje. Např. jeho znění by mělo vypadat takto: „zprošťuji tímto pracovníka Finančního úřadu v Praze zákonem dané povinnosti mlčenlivosti, aby poskytl Policii ČR pro Prahu 5 informace, které vyplývají z mého daňového přiznání za rok 1999, pro účely trestního řízení podle § 147 zákona č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.“ Samozřejmě, že jsou možné určité niance, ale podstata musí být vždy zachována. V případě, že je mlčenlivost formulována nedostatečně, bude žádost zamítnuta právě s odkazem na ustanovení § 24 odst. 5 ZSDP, pak je třeba žádost přeformulovat. To se však týká jen trestných činů uvedených pod písm. b) § 24 odst. 5 ZSDP. V případě, že by Policie ČR žádala o poskytnutí informací ohledně jiných trestných činů, např. výtržnictví, nebyly by ji poskytnuty, a to právě s ohledem na § 24 odst. 5 písm. b) ZSDP.

Osoby zúčastněné na daňovém řízení musí být poučeny o své povinnosti zachovávat mlčenlivost a o právních důsledcích porušení této povinnosti. Sankce za porušení této povinnosti je upravena v § 25 ZSDP, kde se stanoví za porušení této povinnosti možnost uložení pokuty až do výše 500 000 Kč. Tím však nejsou dotčena jiná ustanovení zvláštních předpisů o náhradě škody. Za porušení mlčenlivosti se považuje i využití informací získaných v průběhu daňového řízení ve vlastní prospěch i v prospěch kohokoliv jiného.

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)